

Energikommisjonen

Vår referanse: 22/01524-1
Arkivkode: 0
Saksbehandler: Guro Bøe Wensaas
Deres referanse:
Dato: 25.05.2022

Innspill til Energikommisjonen fra KS

Som eier av 55 prosent av produksjonskapasiteten for vannkraft, eier av lokale og regionale kraftnett, storforbruker av energi med en bygningsmasse på 30 millioner kvadratmeter, og som plan- og bygningsmyndighet, er kommunesektoren en sentral energi-aktør. Energikommisjonens problemstillinger er derfor av vesentlig interesse for kommuner og fylkeskommuner. KS vil her gi innspill til en del spesifikke temaer som vi mener faller inn under eller har sterk tilknytning til Energikommisjonens mandat. Vi ønsker dialog med Energikommisjonen i det videre arbeidet.

Perspektiver for utvikling i kraftforbruket

Ifølge mandatet skal Energikommisjonen vurdere potensialet for energieffektivisering og hvilke virkemidler som kan utløse dette potensialet. Når vi snakker om energieffektivisering i norsk sammenheng, snakker vi først og fremst om effektivisering av el-forbruk i bygninger og maskiner. Med så å si bare fornybar el-produksjon blir energieffektivisering dermed den mest gunstige kilden vi har for å framskaffe ny utslippsfri energi.

Energisparing kan gi innsparinger både i samfunnsøkonomien gjennom mindre behov for nye utbygginger, lavere utgifter for forbrukerne, lavere utslipp av klimagasser og mindre belastning på naturen. Slike tiltak gir dessuten en sikker, varig innsparing. Dette er derfor en oppgave Energikommisjonen bør legge stor vekt på. Stortingets anmodning til regjeringen fra 2017 om å legge fram en plan for hvordan det kan spares 10 TWh gjennom energieffektivisering er fortsatt ikke fulgt opp. KS kan ikke se noen grunn til å utsette dette ytterligere.

Mye tyder på at det kan spares mer enn de 10 TWh Stortinget legger opp til. NVE anslår i en analyse at det finnes et lønnsomt innsparingspotensial i eldre norske bygg på opp mot 13 TWh. Sintef opererer med et betydelig større innsparingspotensial enn dette. Etter deres beregninger kan det framskaffes så mye som 22 TWh gjennom energieffektivisering innen 2050.

For å utløse et slikt potensial vil det utvilsomt være behov for nye virkemidler, slik mangelen på innsparingstiltak nå viser. Energikommisjonen bør vurdere hvordan virkemidlene kan administreres gjennom det eksisterende virkemiddelapparatet, først og fremst gjennom et økonomisk styrket Enova. Enovas mandat bør samtidig forsterkes med nye styringssignaler om økt satsing på tiltak for energieffektivisering. Enovas grunnprinsipp om å støtte senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon bør fravikes i denne sammenheng. Her vil storskala utrulling av kjent teknologi være mest aktuelt.

Kommunesektoren har god erfaring for at slike tiltak virker. Gjennom energisparekontrakter, EPC, har 68 kommuner og fylkeskommuner til sammen redusert energiforbruket i egen bygningsmasse med over 30 prosent. Støtte fra Enova til kartleggingstiltak og rådgivning har vært avgjørende for dette resultatet. Manglende interesse for slike kontrakter i installasjonsbransjen etter feilkalkulasjoner har gjort at dette arbeidet nå ligger nede. Dette er imidlertid et problem som bør la seg løse, og kommisjonen bør se nærmere på problemstillinger knyttet til bransjens manglende interesse.

KS vil også be energikommisjonen om å kartlegge regulatoriske bestemmelser som hindrer full utnyttelse av potensialet for energieffektivisering. Utbyggingen av Nidarvollprosjektene i Trondheim, hvor det blant annet legges opp til deling av energi og varme mellom byggene ved hjelp av en felles energisentral, har vist at det kan spares mye ved slik energiutveksling. Enova viser på sine nettsider også til at større grad av energiutveksling mellom bygg vil gi fleksibilitet og avlaste energisystemet. Hvis byggene har forskjellige eiere, åpner imidlertid ikke energiloven for slike løsninger.

Dette gjør det også vanskelig å danne lokale energisamfunn hvor det framskaffes ny fornybar energi til lokal bruk, for eksempel i øysamfunn. Gjennom et stort forskningsprosjekt, COME RES, vil EU bidra til å skape økt interesse for slike lokale energisamfunn som i stor grad vil være selvforsynte med energi. Prosjektet omfatter ni land, med Cicero og NVE som norske partnere. Temaene som analyseres favner vidt, innbefattet juridiske, økonomiske og miljøtilknyttede spørsmål. I prosjektet er det allerede publisert flere rapporter, som også bør være av interesse for Energikommisjonen.

For KS er det viktig at lovverket nå går igjennom på nytt slik at det kan legges til rette for mer desentralisert og småskala produksjon av sol- og vindenergi.

En annen viktig sak for mange kommuner, er å kunne stille krav til bygg i reguleringsplaner utover gjeldende byggeteknisk forskrift. For å få fram nye løsninger må kommunene blant annet kunne lage planer for avgrensede områder med strengere krav enn eksisterende TEK. Dette gir behov for tydeligere hjemler i plan- og bygningsloven for å gjennomføre tiltak ut fra energi-, miljø- og klimahensyn.

Plan- og bygningsloven er et viktig verktøy for å sikre demokratiske beslutningsprosesser i flere spørsmål knyttet til energiproduksjon og energibruk. Konsesjoner til utbygging av ny, arealkrevende fornybar energi (vind og sol) må derfor baseres på arealbruksavklaringer som er gjort etter alminnelige prosesskrav i plan- og bygningsloven.

Regjeringen må nå raskt følge opp Stortingets anmodningsvedtak fra 2020 om at hele prosessen for avklaring av arealspørsmål ved etablering av vindkraftanlegg på land må foregå etter plan- og bygningsloven. Den bebude produksjonsavgiften på 1 øre pr kWh vil for øvrig ikke sikre tilstrekkelig kompensasjon for vertskommuner og vertsfylker ved utbygging av ny energiproduksjon. Avgiften må forsterkes tydelig for å kunne gi legitimitet i lokale beslutningsprosesser. Dette er spørsmål som Energikommisjonen også må behandle.

Energikommisjonen bør ellers anbefale at fylkeskommunene får en sterkere og mer formalisert rolle som regional koordinator i konsesjonssaker. Fylkeskommunene kan utnytte sin naturlige rolle som regional samfunnsutvikler til å samle kommuner, energiselskaper og statlige regionale aktører til felles dialog og informasjonsdeling. Dette vil være et virkemiddel for både forankring og sikre at de ulike aktørene sitter med samme kunnskapsgrunnlag om de samfunnsinteressene som må avveies.

Perspektiver på forsyningssikkerheten

Nullutslippssamfunnet bør bygges på flere fornybare energibærere. Ifølge Biogass Norge finnes det et potensial for produksjon av biogass i Norge på 10 TWh, mens dagens produksjon og forbruk er på 0,7 TWh.

Skal dette potensialet realiseres, må det imidlertid etableres nye, komplette verdikjeder hvor både produksjonskapasitet og avtak av gassen kommer på plass samtidig. Samtidig må det tas i bruk mer matavfall og nye substrater, som fiskeavfall og husdyrgjødsel, i produksjonen. Energikommisjonen må vurdere hvordan slike verdikjeder best kan komme på plass.

Oppbyggingen av en slik verdikjede vil på samme måte kreve økonomiske virkemidler i en startfase. Potensialet for økt bruk finnes blant annet i tungtransport. Dette vil kreve at det etableres fyllestasjoner i transportkorridorer. Lavere pris i bomringer vil også virke inn. Bruk av biogass som erstatning for LNG i sjøtransport utgjør et annet viktig potensial.

Med avløpslam, matavfall, husdyrgjødsel og andre substrater fra landbruk og fiskeindustri som innsatsfaktorer og både offentlige og private produksjonsanlegg og avtakere av biogassen, må ordningene for etablering av nye verdikjeder for biogass ha både offentlige og private målgrupper.

Strømnettutvalget vil gi et utvidet kunnskapsgrunnlag for relaterte problemstillinger til energikommisjonens arbeid. KS er særlig opptatt av at det haster med å bygge ut ny kapasitet i kraftlinjenettet. Rask konsesjonsbehandling er derfor nødvendig. Ny, fornybar energi bør styres mot næringer som gir størst verdiskaping. I tråd med dette bør det utredes hvordan eksporten av el-kraft kan styres bedre. Det vil også kunne oppnås flere fordeler hvis ny industri lokaliseres i nærheten av kraftverk. Dette vil redusere nett-tapet, gi mindre behov for nettutbygging og naturinngrep og bidra til lokal verdiskaping.

KS ønsker Energikommisjonen lykke til med det viktige arbeidet.

Mvh

Helge Eide
Områdedirektør

Torild Fagerbakk
Avdelingsdirektør